

**Koncepce výzkumu a vývoje
v působnosti Ministerstva informatiky
na léta 2005 až 2009**

Obsah

1. Preambule, význam a postavení Ministerstva informatiky	3
2. Priority a cíle výzkumu a vývoje v působnosti Ministerstva informatiky	4
2.1. Systémové priority	4
2.1.1. Lidské zdroje.....	5
2.1.2. Spolupráce ve výzkumu a vývoji v rámci České republiky	5
2.1.3. Mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji	5
2.1.4. Regionální aspekty výzkumu a vývoje	6
2.1.5. Hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků	6
2.1.6. Využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi	7
2.2. Tématické priority	8
2.2.1. Dlouhodobé základní směry výzkumu	8
2.2.2. Národní inovační politika	9
2.2.3. Národní program výzkumu	9
2.2.4. Resortní programy výzkumu	9
2.2.5. Výzkumné záměry	10
3. Principy Koncepce v působnosti Ministerstva informatiky	10
4. Strategické nástroje	11
4.1. Financování a další podpora výzkumu a vývoje	11
4.1.1. Účelová podpora	12
4.1.2. Institucionální podpora	13
4.1.3. Nepřímá podpora výzkumu a vývoje.....	13
4.2. Právní prostředí výzkumu a vývoje	13
5. Struktura výzkumu a vývoje Ministerstva informatiky	14
5.1. Infrastruktura	14
5.2. Morálka a etika	14
6. Závěr	15

Koncepci výzkumu a vývoje Ministerstva informatiky na léta 2005 až 2009 schválila ministryně informatiky, Ing. Dana Běrová, dne 19. září 2005 pod čj. MI 2910/2005 63.

1. Preambule, význam a postavení Ministerstva informatiky

Ministerstvo informatiky České republiky bylo zřízeno zákonem č. 517/2002 Sb.¹⁾ k 1. lednu 2003 jako ústřední orgán státní správy pro informační a komunikační technologie, telekomunikace a poštovní služby, a jeho zřízení bylo zapracováno do zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Svým vznikem se stalo poskytovatelem veřejné podpory výzkumu a vývoje ve smyslu zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje) ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo informatiky České republiky (dále jen „MIČR“) je rovněž koordinátorem rozvoje elektronické veřejné správy, e-Governmentu v České republice. K dalším prioritám MIČR patří rovná soutěž na trhu elektronických komunikací, rozvoj elektronického obchodu a podpora počítačové gramotnosti v České republice.

Kompetence MIČR upravuje:

- zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 517/2002 Sb.,
- zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění zákona č. 290/2005 Sb.

Při přípravě Koncepce výzkumu a vývoje v působnosti MIČR na léta 2005 až 2009 (dále jen „Koncepce“) byly použity následující dokumenty:

- Národní politika výzkumu a vývoje České republiky na léta 2004 – 2008²⁾ (dále jen „NPVaV“)
- Dlouhodobé základní směry výzkumu³⁾
- Národní inovační politika České republiky na léta 2005 – 2010⁴⁾

¹⁾ Zákon č. 517/2002 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy a mění některé zákony

²⁾ Schváleno Usnesením vlády České republiky ze dne 7. ledna 2004 č. 5, ve znění Usnesení vlády ze dne 1. června 2005 č. 661

³⁾ Schváleno Usnesením vlády České republiky ze dne 1. června 2005 č. 661

⁴⁾ Schváleno Usnesením vlády České republiky ze dne 7. července 2005 č. 851

- Státní informační a komunikační politika ⁵⁾
- Národní politika pro vysokorychlostní přístup k internetu (Broadband strategie ČR) ⁶⁾

Dále byla při zpracování Koncepce využita Strategie hospodářského růstu České republiky ⁷⁾ a Etický rámec výzkumu ⁸⁾.

Koncepce stanovuje základní cíle MIČR v oblasti výzkumu a vývoje. Je základním materiálem určujícím směřování výzkumu a vývoje podporovaného z prostředků MIČR.

Koncepce je standardní součástí systému koncepcí výzkumu a vývoje v rámci NPVaV. Začleňování České republiky do Evropského výzkumného prostoru staví před resortní koncepci potřebu vzájemné provázanosti koncepcí jednotlivých resortů a klade velký důraz na její nadresortní význam. Jedná se jak o integritu v rámci národních programů, tak i při účasti v řešení mezinárodních projektů výzkumu a vývoje.

Jedním z nejobtížnějších úkolů NPVaV je v souladu s Evropskou radou přijatou Lisabonskou strategií (2000) a Barcelonskými cíly (2003) zajistit v České republice podporu výzkumu a vývoje ve výši 3 % HDP, přičemž 1 % by mělo být z veřejných zdrojů. Úkolem resortního výzkumu a vývoje MIČR bude zachovat, event. zvýšit podíl výdajů na výzkum a vývoj v rámci MIČR na celkových výdajích na výzkum a vývoj z veřejných zdrojů České republiky.

2. Priority a cíle výzkumu a vývoje v působnosti Ministerstva informatiky

Hlavní priority a cíle výzkumu a vývoje resortu MIČR, které lze rozdělit na priority systematické a tématické, vycházejí z již uvedených základních dokumentů, které upravují problematiku výzkumu a vývoje v České republice a kompetence MIČR.

2.1. Systémové priority

Hlavní priority výzkumu a vývoje jsou dány NPVaV a budou realizovány prostřednictvím Dlouhodobých základních směrů výzkumu, Národní inovační politiky, Národního programu výzkumu a resortních programů výzkumu a vývoje. Koncepce v souladu s NPVaV stanovuje systémové priority v těchto oblastech:

- lidské zdroje,
- spolupráce výzkumných pracovišť v České republice,
- mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji,

⁵⁾ Schváleno Usnesením vlády České republiky ze dne 24. března 2004 č. 265

⁶⁾ Schváleno Usnesením vlády České republiky ze dne 26. ledna 2005 č. 105

⁷⁾ Vláda vzala na vědomí svým usnesením ze dne 20. července 2005 č. 984

⁸⁾ Vláda vzala na vědomí svým usnesením ze dne 17. srpna 2005 č. 1005

- regionální aspekty výzkumu a vývoje,
- hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků,
- využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi.

2.1.1. Lidské zdroje

Současný stav je v České republice obecně charakterizován relativně vysokým věkovým průměrem pracovníků ve výzkumu a vývoji a absencí mladé, ale i střední generace. K rozvoji lidských zdrojů je nutné ještě úžeji spolupracovat především s univerzitami a vysokými školami, které připravují nové specialisty pro jejich působení (České vysoké učení technické v Praze, Vysoké učení technické v Brně, Karlova univerzita v Praze, Masarykova univerzita v Brně apod.). Ve spolupráci s nimi je nezbytné pokračovat v zaměření na ještě lepší výběr vhodných studentů k doktorandskému studiu a jejich zapojení do výzkumných kolektivů organizací, zabývajících se výzkumem a vývojem.

Nyní po vstupu do EU bude vhodné ještě více podporovat mobilitu výzkumných pracovníků v rámci jednotlivých mezinárodních projektů. Bude nutné více využívat možnosti zapojení do jednotlivých programů vyhlašovaných MŠMT k návratu výzkumných pracovníků zpět k tuzemskému výzkumnému kolektivu.

2.1.2. Spolupráce ve výzkumu a vývoji v rámci České republiky

Bude podporováno vytváření integrovaných výzkumných týmů, zahrnujících více organizací pro řešení konkrétní výzkumné problematiky, zvyšování podílu vědeckovýzkumných pracovníků univerzit a vysokých škol ve výzkumných týmech dalších výzkumných pracovišť a naopak, koordinace a dělba práce při řešení výzkumných projektů a z hlediska zaměření výzkumných záměrů, vytváření výzkumných center a koordinace při pořizování a využívání technického zázemí výzkumu a vývoje. Vedle koordinace výzkumné činnosti bude více podporována i spolupráce v oblasti pedagogicko-výchovné, odborné, expertní a další činnosti, jakož i v oblasti integrovaných informačních systémů. Tato spolupráce bude rozšiřována i o subjekty privátní výzkumné sféry.

Spolupráce jednotlivých výzkumných pracovišť bude nadále podporována preferencí řešení komplexních výzkumných projektů, jejichž návrhy jsou předkládány ve formě nabídek na veřejné zakázky ve výzkumu a vývoji nebo do veřejných soutěží v rámci resortních výzkumných programů.

2.1.3. Mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji

Bude podporována cílená dvoustranná a mnohostranná spolupráce výzkumných organizací s partnerskými zahraničními výzkumnými pracovišti z celého světa. Zároveň bude podporována účast českých výzkumných pracovníků ve vědeckovýzkumných orgánech zahraničních partnerů.

Kritériem pro navazování a rozvoj mezinárodní spolupráce v resortním výzkumu a vývoji bude přínos pro českou ekonomiku, systém výzkumu a vývoje a efektivnější dosahování výsledků výzkumu. Podporována bude zejména mezinárodní spolupráce, kde částečné financování je zabezpečeno mimo veřejné zdroje České republiky.

V oblasti legislativní bude nutné dořešit spolufinancování výzkumných pracovišť při jejich zapojování do mezinárodních programů výzkumu a vývoje.

2.1.4. Regionální aspekty výzkumu a vývoje

Pro zohlednění regionálních aspektů ve výzkumu a vývoji, které je v působnosti MÍČR, bude při výběru projektů výzkumu a vývoje (například u projektů řešících problematiku překážek rozvoje informační společnosti nebo digitálního televizního vysílání) zohledňováno řešení problematiky komplexně pro všechny oblasti České republiky.

2.1.5. Hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků

Koncepce reaguje na rostoucí význam hodnocení výzkumu a vývoje na všech úrovních jak v České republice, tak i ve všech vyspělých zemích. Systém hodnocení resortního výzkumu a vývoje bude respektovat světové trendy a využívat nové poznatky a nejlepší zkušenosti z hodnocení výzkumu v jednotlivých členských zemích EU, resp. OECD. Základními principy hodnocení jsou multikriteriální přístup, prokazatelná odborná kompetentnost, konkrétnost, transparentnost, nezávislost a objektivita. Výsledky výzkumu a vývoje budou hodnoceny ve vztahu k vloženým prostředkům. Kladením důrazu na hodnocení výzkumu a vývoje bude docíleno dalšího zefektivňování výdajů na výzkum a vývoj a dosahování lepších výsledků.

Hodnocení projektů výzkumu a vývoje. Pozornost bude věnována zdokonalení systému hodnocení návrhů projektů výzkumu a vývoje "ex ante" - projekty budou posuzovány zejména z hlediska potřebnosti projektu, originality, očekávaného přínosu, kvality výsledků, proveditelnosti a realizace projektů. Průběh řešení projektů bude hodnocen každoročně, a to včetně srovnání stavu vzhledem k původnímu návrhu; při ukončení řešení bude projekt hodnocen za celou dobu řešení. Při hodnocení "ex post" bude hodnoceno nejen splnění cílů, dosažení očekávaných výsledků a vynaložené prostředky na jejich dosažení, ale velký důraz bude věnován možnostem využití dosažených výsledků. Výsledky hodnocení "ex post" a vyhodnocení využití výsledků výzkumu a vývoje budou sloužit jako zpětná vazba při budoucím rozhodování o výběru a financování nových projektů výzkumu a vývoje.

Hodnocení programů výzkumu a vývoje. Po ukončení resortních programů výzkumu a vývoje bude prováděno hodnocení těchto programů, při nichž budou vyhodnocovány veřejné soutěže výzkumu a vývoje, průběh řešení projektů výzkumu a vývoje, dosažení výsledků a jejich skutečné využití, nejlepší výsledky a jejich přínos pro praxi a celkové naplnění cílů výzkumného programu. Výsledky vyhodnocení výzkumného programu budou využívány při vyhlášení následných výzkumných

programů. Stejným způsobem bude postupováno při hodnocení v rámci souboru projektů řešených ve formě veřejných zakázek ve výzkumu a vývoji⁹⁾.

Hodnocení výzkumných záměrů. Zdokonalován bude též systém hodnocení výzkumných záměrů. Při hodnocení "ex ante" bude pozornost zaměřena na význam a aktuálnost řešené problematiky s ohledem na rozvoj oboru, očekávaný přínos výzkumného záměru, kvalitu předpokládaných výsledků, infrastrukturu a předpoklady pracoviště a řešitelského týmu a adekvátnost nákladů na dosažení očekávaných výsledků. I u výzkumných záměrů bude při hodnocení "ex post" hodnoceno splnění cílů a dosažených výsledků výzkumu a vývoje.

Hodnocení řešitelských kolektivů a výzkumných pracovišť. Hodnocení bude prováděno jak ze strany výzkumných pracovišť, tak i následně ze strany MIČR, jako poskytovatele účelových a institucionálních prostředků na výzkum a vývoj. Řešitelské kolektivy a výzkumná pracoviště budou hodnoceny především na základě dosažených výsledků při řešení výzkumných úkolů a jejich využití v praxi. K výsledkům hodnocení bude ze strany MIČR přihlíženo při přidělování finančních prostředků na řešení výzkumných úkolů. Hodnocení bude prováděno i z pohledu systémové priority Lidské zdroje (viz kapitola 2.1.1.)

Hodnocení Koncepce. Tato Koncepce bude hodnocena průběžně a celkové vyhodnocení bude provedeno v roce 2010. Z toho důvodu obsahuje řadu konkrétních úkolů a kvantitativních ukazatelů, jejichž plnění bude moci být hodnoceno. Na základě výsledků hodnocení budou operativně přijímána opatření k odstranění případných nedostatků, v případě potřeby bude Koncepce aktualizována. Výsledky hodnocení budou zveřejněny a předloženy k širší veřejné diskusi. Výsledky realizace Koncepce budou součástí analytického podkladu pro přípravu a schválení další Koncepce výzkumu a vývoje v působnosti MIČR.

2.1.6. Využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi

Při stanovování tématických priorit výzkumu a vývoje MIČR vychází především z potřeb prognózy rozvoje jednotlivých oblastí resortu. MIČR jako poskytovatel finančních prostředků na výzkum a vývoj bude důsledně vyžadovat předkládání plánů na uplatnění výsledků u všech končících projektů výzkumu a vývoje. Tyto plány na uplatnění výsledků budou stanovovat vzájemné závazky spojené s uplatňováním jednotlivých dosažených výsledků. Na základě předložených plánů na uplatnění výsledků budou uzavírány smlouvy na uplatnění výsledků. Neplnění přijatých závazků ze strany řešitelů projektů může být důvodem k vyřazení návrhů projektů výzkumu a vývoje dotyčných předkladatelů z následných veřejných soutěží.

⁹⁾ V současné době je v rámci MIČR ukončováno řešení projektů v rámci programu výzkumu a vývoje, které byly řešeny v období 2001 až 2005; dále jsou v období 2004 až 2007 řešeny projekty ve formě veřejných zakázek ve výzkumu a vývoji.

Předávání výsledků výzkumu a vývoje do praxe je třeba podpořit zejména těmito způsoby:

- podporou ochrany a šíření duševního vlastnictví včetně institucionálního a ekonomického zabezpečení této oblasti,
- důsledným zaváděním plánů na využití výsledků a kontrolou jejich plnění,
- v případě vytvoření legislativního rámce v ČR pro podporu vzniku spin-off firem (tj. firem, jejichž existence se odvíjí od výzkumného řešení), bude MIČR prosazovat vznik těchto firem v rámci své působnosti,
- hodnotící kritéria výsledků resortního výzkumu a vývoje budou upravena tak, aby bylo stimulováno podávání patentů a dalších obdobných výstupů chráněných zvláštními právními předpisy.

Realizace Koncepce v oblasti transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe bude koordinována s Národní inovační politikou.

2.2. Tématické priority

Při výběru tématických priorit MIČR vychází z výše uvedených základních dokumentů pro oblast výzkumu a vývoje, z vlastních strategických dokumentů a z potřeb státní správy, které jsou v působnosti MIČR. Zejména se jedná o oblasti:

- elektronické komunikace a vysokorychlostní připojení k internetu,
- správa kmitočtového spektra,
- rozvoj informační společnosti,
- veřejná správa internetu,
- digitální vysílání v České republice,
- interoperabilita sítí,
- rozvoj komunikační infrastruktury,
- poštovní služby.

Důraz při uskutečňování priorit bude kladen na publikační aktivity a praktickou aplikovatelnost výsledků výzkumu a vývoje a jejich skutečné využití v praxi tak, aby tyto výsledky pomáhaly řešit potřeby informační společnosti, zvyšovaly úroveň společnosti a umožňovaly orientaci a flexibilitu v dynamicky se rozvíjejícím společenském prostředí, které je silně ovlivněno integračními procesy.

2.2.1. Dlouhodobé základní směry výzkumu

Vláda svým usnesením ze dne 1. června 2005 č. 661 schválila celkem sedm dlouhodobých základních směrů výzkumu, na jejichž řešení budou přednostně připravovány programy a aktivity výzkumu a vývoje a jejichž financování bude přednostně řešeno při přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu České republiky na

výzkum a vývoj. Dále došlo schválením těchto dlouhodobých základních směrů k aktualizaci Národní politiky výzkumu a vývoje o uvedené směry.

V rámci své působnosti se bude výzkum a vývoj MIČR orientovat na směr Informační společnost, a to i přesto, že výzkum a vývoj je, dle uvedeného materiálu, uskutečňován zejména Akademií věd České republiky a vysokými školami.

Tento základní směr má úzkou vazbu i na některé další základní směry výzkumu (Molekulární biologie, Materiálový výzkum, Konkurenceschopné strojírenství a Bezpečnostní výzkum).

2.2.2. Národní inovační politika

Ve smyslu schválené Národní inovační politiky České republiky na léta 2005 až 2010 se bude MIČR v rámci své působnosti podílet na realizování základních strategických cílů, kterými jsou:

- posilování výzkumu a vývoje jako zdroje inovací,
- vytváření funkčního partnerství veřejného a soukromého sektoru,
- zajišťování lidských zdrojů pro inovace,
- zefektivnění výzkumu státní správy ve výzkumu, vývoji a inovacích.

Realizace uvedených cílů bude prováděna prostřednictvím nástrojů, které Národní inovační politika definuje.

2.2.3. Národní program výzkumu

MIČR není poskytovatelem žádného z dílčích programů Národního programu výzkumu¹⁰⁾. Programy, které jsou tématicky zaměřeny na oblasti působnosti MIČR, jsou přiřazeny jiným resortům, zejména MŠTM.

Resortního výzkumu a vývoje se však přímo dotýkají všechny tři průřezové programy, jejichž poskytovatelem účelových prostředků je MŠMT, a to:

- Lidské zdroje pro výzkum a vývoj,
- Integrovaný výzkum a vývoj,
- Regionální a mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji.

2.2.4. Resortní programy výzkumu

Aktuálními problémy, na které je zaměřeno řešení projektů výzkumu a vývoje v rámci programů výzkumu a vývoje a veřejných zakázek ve výzkumu a vývoji, jsou:

- Elektronické komunikace (ochrana proti nevyžádaným elektronickým zprávám, zajištění interoperability sítí, vysokorychlostní připojení k internetu)

¹⁰⁾ Schváleno Usnesením vlády České republiky ze dne 28. dubna 2003 č. 417

- Kmitočtová spektra (obchodování s rádiovými kmitočty)
- Rozvoj informační společnosti (hlavní překážky rozvoje, vliv socioekonomických podmínek na šíření nových technologií, rozvoj komunikační infrastruktury, finanční nástroje rozvoje)
- Internet a jeho veřejná správa
- Digitální vysílání (koncepte rozvoje, strategie správy po dokončení přechodu z analogových na digitální technologie)
- Poštovní služby (analýza rizik, strategie poštovních služeb)

Cílem resortního výzkumu a vývoje bude naplňování úkolů, které vyplývají z úkolů MIČR v rámci jeho působnosti.

2.2.5. Výzkumné záměry

Pro řešení výzkumných záměrů (do roku 2004 řešeny dva, v letech 2005 až 2009 řešen jeden výzkumný záměr) jsou stanoveny následující tématické priority:

- metody pro zvyšování kvality a bezpečnosti sítí elektronických komunikací pro přístup ke službám informační společnosti,
- výzkum možností využívání kmitočtových pásem, zejména z hlediska aplikace bezdrátových širokopásmových interaktivních přístupových systémů,
- metody a prostředky pro zajištění elektromagnetické kompatibility komunikačních technologií v infrastruktuře informačních systémů,
- společenské a ekonomické aspekty rozvoje informační společnosti,
- možnosti aplikace vícekritériálního rozhodování v řídicích procesech českého poštovního sektoru v rámci rozvoje informační společnosti.

3. Principy Koncepce v působnosti Ministerstva informatiky

Vzhledem k tomu, že MIČR poskytuje podporu na projekty výzkumu a vývoje převážně ve formě veřejných zakázek ve výzkumu a vývoji, byla Koncepce vytvořena především na základě potřeb MIČR jako poskytovatele podpory. Přesto však Koncepce vychází především z již uvedených dokumentů pro oblast výzkumu a vývoje v České republice. V průběhu realizace bude Koncepce průběžně vyhodnocována a na základě vyhodnocení bude navrhována aktualizace Koncepce a nástrojů pro její realizaci.

MIČR bude zabezpečovat včasné informování o vyhlášených výzkumných programech výzkumu a vývoje, o veřejných soutěžích ve výzkumu a vývoji a o vyhlášených veřejných zakázkách ve výzkumu a vývoji, jakož i o jejich vyhodnocení. Zároveň umožní v souladu s platnými zákonnými ustanoveními svobodný přístup k informacím.

Realizace Koncepce bude propojena s realizací dalších politik a koncepcí výzkumu a vývoje, zejména se předpokládá úzká spolupráce s dalšími tématicky spjatými poskytovateli veřejné podpory výzkumu a vývoje. Ve vzdělávací politice bude kladen důraz na propojení výzkumu a vývoje s pedagogickou činností, především na univerzitách a vysokých školách.

Předpokládá se posílení koordinace především v oblasti infrastruktury a v budování výzkumných center a dalších zařízení pro rozvoj výzkumu a vývoje.

MIČR bude prosazovat zastoupení odborníků resortu v meziresortních komisích, které se zabývají otázkami výzkumu a vývoje, spojenými s problematikou resortního výzkumu (např. Národní program výzkumu, programy výzkumu a vývoje vyhlášené jinými resorty, Grantová agentura České republiky, výzkumné záměry apod.). Zároveň bude do svých hodnotitelských komisí zvat zástupce dalších resortů.

4. Strategické nástroje

Strategické nástroje, kterých bude využito pro naplňování cílů Koncepce, vycházejí z dokumentů, upravujících problematiku výzkumu a vývoje v České republice.

4.1. Financování a další podpora výzkumu a vývoje

Financování resortního výzkumu a vývoje vychází ze střednědobého výhledu podpory výzkumu a vývoje a každoročně je upřesňováno při přípravě a návrhu státního rozpočtu. Velký vliv na plnění cílů Koncepce má skutečnost, že se vládou nedaří plnit záměr dosáhnout výše podpory výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů, ke které se zavázala – vzhledem k současné výši výdajů na výzkum a vývoj z veřejných rozpočtů České republiky (v roce 2005 je to 0,56 % HDP, předpoklad však byl 0,59 % HDP) znamená splnění znovu potvrzeného závazku začít v souladu s programovým prohlášením vlády výrazně zvyšovat výdaje na výzkum a vývoj. Je nutné výrazně posilovat účelové výdaje (méně již výdaje institucionální).

Financování resortního výzkumu a vývoje bude vycházet z vládou schválených výdajů na příští období ¹¹⁾ ve výši 0,58 % HDP pro rok 2006, 0,66 % HDP pro rok 2007, na rok 2008 nebyla výše výdajů stanovena podílem na HDP, ale absolutní hodnotou je stanovena ve výši 25 778 505 tis. Kč.

Pro MIČR jsou na výzkum a vývoj schváleny tyto finanční prostředky:

- rok 2005 – 22 340 tis. Kč,
- rok 2006 – 22 338 tis. Kč,
- rok 2007 – 21 683 tis. Kč,
- rok 2008 – 22 021 tis. Kč.

¹¹⁾ Schváleno Usnesením vlády České republiky ze dne 29. června 2005 č. 822

Při relativně malém růstu finanční podpory na výzkum a vývoj je nutné výrazněji uplatňovat zásadu rozdělování finančních prostředků na základě dosažených výsledků při řešení jednotlivých úkolů. Budou podporovány nadprůměrně kvalitní, důležité a perspektivní aktivity, které by mohly vést k úspěchu v mezinárodní konkurenci i k praktickému naplnění priorit výzkumu a vývoje. Naopak neperspektivní aktivity a málo výkonná pracoviště nebudou ze strany MIČR podporována.

Vzhledem k výši podpory výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů a za účelem zvýšení efektivity využití podpory bude stále větší pozornost věnována kontrole předkládaných a řešených projektů a výzkumných záměrů za účelem vyloučení duplicitního financování aktivit výzkumných institucí. Užší spolupráci s dalšími resorty bude prověřováno případné překrývání tematických oblastí výzkumných programů u tematicky blízkých resortů.

Aktivním přístupem k vypracování a realizaci plánu na uplatnění výsledku bude MIČR působit na zvýšení zájmu o využití výsledků výzkumu a vývoje a zvýšení podpory financování ze strany soukromých firem při využívání těchto výsledků.

Hlavním způsobem financování resortního výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů je účelová a institucionální podpora. MIČR bude klást důraz na rozvoj obou podpor v rámci zásad přijatých Radou pro výzkum a vývoj a Vládou České republiky.

4.1.1. Účelová podpora

Účelová podpora resortního výzkumu a vývoje bude až do roku 2007 poskytována především na základě výsledků hodnocení nabídek na veřejné zakázky ve výzkumu a vývoje v rámci „programu“ Výzkum a vývoj pro potřeby státní správy. Projekty, které získávají účelovou podporu výzkumu a vývoje v rámci tohoto programu, řeší aktuální problémy a požadavky v rámci působnosti MIČR.

Rok 2005 je rovněž posledním rokem, kdy jsou řešeny projekty výzkumu a vývoje na základě hodnocení návrhů projektů ve veřejné soutěži v rámci Programu výzkumu a vývoje „Rozvoj telekomunikačních sítí a služeb v podmínkách liberalizovaného tržního prostředí“.

Na základě hodnocení průběhu řešení a dosažených výsledků projektů řešených ve formě veřejných zakázek ve výzkumu a vývoji, které bude ze strany MIČR provedeno v roce 2006, bude rozhodnuto, zda bude od roku 2008 poskytována účelová podpora i nadále ve formě veřejných zakázek ve výzkumu, nebo zda bude zpracován a následně Vládě České republiky předložen Program výzkumu a vývoje ve smyslu § 5 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu a vývoje; v takovém případě by pak účelová podpora výzkumu a vývoje byla poskytována na základě hodnocení v rámci vyhlašovaných veřejných soutěží ve výzkumu a vývoji.

Dle schválených výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj na následující období je výše účelové podpory pro MIČR následující:

- rok 2005 – 14 140 tis. Kč,
- rok 2006 – 14 125 tis. Kč,

- rok 2007 – 10 583 tis. Kč,
- rok 2008 – 13 120 tis. Kč.

4.1.2. Institucionální podpora

Vzhledem k tomu, že MIČR je zřizovatelem jediné státní příspěvkové organizace (TESTCOM – Technický a zkušební ústav telekomunikací a pošt Praha), může poskytovat institucionální podporu na řešení výzkumného záměru pouze tohoto pracoviště.

V současné době MIČR poskytuje institucionální podporu na jeden výzkumný záměr, a to ve schválené výši:

- rok 2005 – 8 200 tis. Kč,
- rok 2006 – 8 213 tis. Kč,
- rok 2007 – 11 100 tis. Kč,
- rok 2008 – 8 901 tis. Kč.

4.1.3. Nepřímá podpora výzkumu a vývoje

Nepřímá forma podpory výzkumu a vývoje bude v České republice prosazována v míře, která je dána reformou veřejných financí. Pro naplňování Lisabonské strategie a k naplňování Barcelonských cílů bude stále více využíváno nepřímých forem podpory výzkumu a vývoje, jako stimulu k zajištění prostředků na výzkum a vývoj ze soukromých zdrojů. V této oblasti se předpokládá úprava příslušné legislativy. V těchto principech bude i MIČR nepřímou podporu prosazovat.

4.2. Právní prostředí výzkumu a vývoje

Základním předpisem, upravujícím problematiku výzkumu a vývoje, je zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon přiblížil systém podpory výzkumu a vývoje v České republice systémům obvyklým v členských státech EU.

Na tento zákon navazují prováděcí předpisy – nařízení vlády č. 267/2002 Sb., o informačním systému výzkumu a vývoje, nařízení vlády č. 461/2002 Sb., o účelové podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o veřejné soutěži ve výzkumu a vývoji, a nařízení vlády č. 462/2002 Sb., o institucionální podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o hodnocení výzkumných záměrů, ve znění pozdějších předpisů.

K vytvoření příznivějších institucionálních podmínek pro intenzivnější a efektivnější rozvíjení výzkumu a vývoji přispívá zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích. Tento zákon se u většiny resortů týká především transformací současných výzkumných pracovišť z formy státní příspěvkové organizace na veřejnou výzkumnou instituci. Tento zákon nijak neovlivní působení MIČR.

5. Struktura výzkumu a vývoje Ministerstva informatiky

Vzhledem k tomu, že MIČR je poskytovatelem účelové podpory na projekty ve formě veřejných zakázek ve výzkumu a vývoji, je za sledování a hodnocení těchto projektů odpovědný ten příslušný útvar, do jehož působnosti je organizačním řádem MIČR daná problematika zařazena. Obdobná situace je v oblasti řešení výzkumného záměru s institucionální podporu MIČR. Největší podíl na řešení projektů výzkumu a vývoje a výzkumných záměrů má doposud odbor elektronických komunikací a odbor poštovních služeb, širší zapojení i dalších útvarů MIČR se předpokládá v dalším období. Stejným způsobem je rozložena i odpovědnost za rozvoj resortního výzkumu a vývoje.

V rámci řešení projektů výzkumu a vývoje bude rozvíjena spolupráce i s dalšími výzkumnými pracovišti, zejména pro zabezpečení dílčích úkolů komplexních projektů.

Ve spolupráci s MŠMT bude MIČR podporovat vznik výzkumných center pro řešení významných výzkumných problematik.

5.1. Infrastruktura

Infrastruktura výzkumu a vývoje je tvořena souhrnem zdrojů, služeb a lidského potenciálu, mezi kterými se realizují komunikační vazby, vytvářející síťovou strukturu. Základní funkcí infrastruktury výzkumu a vývoje je podpora, koordinace a koncentrace potenciálu kapacit používaných pro výzkum a vývoje a jejich propojování a sdílení. MIČR bude i nadále podporovat rozvoj infrastruktury v rámci resortního výzkumu a vývoje.

V rámci národního informačního systému výzkumu a vývoje¹²⁾ bude MIČR zpřístupňovat informace o resortním výzkumu a vývoji do jednotlivých databází – o vyhlášených veřejných soutěžích (VES), řešených projektech výzkumu a vývoje (CEP) a výzkumných záměrech (CEZ), o dosažených výsledcích z řešených výzkumných úkolů (RIV) a o výdajích na výzkum a vývoj ze státního rozpočtu (SR).

5.2. Morálka a etika

Etické aspekty jak ve výzkumu a vývoji, tak i pro jakýkoliv soubor lidských činností, nesmí být opomíjeny na žádné úrovni řízení výzkumu a vývoje. Příslušné orgány budou odpovědné za dodržování etických aspektů při hodnocení návrhů projektů výzkumu a vývoje, výzkumných programů, výzkumných záměrů, jednotlivců, týmů, organizací a institucí, při rozhodování o poskytnutí prostředků na výzkum a vývoj, při prezentaci výsledků výzkumu a vývoje. Tuto oblast již dnes upravuje Etický rámec výzkumu, který vypracovalo MŠMT a který vláda České republiky vzala na vědomí svým usnesením ze dne 17. srpna 2005 č. 1005.

¹²⁾ Podle Nařízení vlády č. 267/2002 Sb., o informačním systému a výzkumu a vývoje

MIČR přijímá v plném rozsahu tento Etický rámec výzkumu jako součást této Koncepce, a ze své pozice poskytovatele účelové i institucionální podpory výzkumu a vývoje bude prosazovat jeho dodržování.

6. Závěr

Koncepce stanovuje základní cíle MIČR v oblasti výzkumu a vývoje. Je základním materiálem určujícím směřování výzkumu a vývoje podporovaného z prostředků MIČR.

Koncepce vychází z Národní politiky výzkumu a vývoje České republiky na léta 2004 – 2008, z Dlouhodobých základních směrů výzkumu, z Národní inovační politiky České republiky na léta 2005 – 2010, a z řady dalších dokumentů Ministerstva informatiky.

Koncepce definuje systémové (lidské zdroje, spolupráce výzkumných pracovišť v České republice, mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji, regionální aspekty výzkumu a vývoje, hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků, využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi) a tématické (elektronické komunikace a vysokorychlostní připojení k internetu, správa kmitočtového spektra, rozvoj informační společnosti, veřejná správa internetu, digitální vysílání v České republice, interoperabilita sítí, rozvoj komunikační infrastruktury, poštovní služby) priority MIČR pro oblast výzkumu a vývoje.

MIČR klade důraz na originalitu, přínos pro celkové poznání, inovační a aplikační přínos, a na efekt výzkumu a vývoje pro ekonomiku, společnost a vzdělanost v České republice.
